

Το Αθέατο Μουσείο

The Unseen Museum

Αρχαίες θερμοφόρες

Ancient hot-water bottles

Πήλινες θερμοφόρες από την Τανάγρα, την Αθήνα, τη Χαλκίδα και από άλλες προελεύσεις. Τέλη 3ου – 1ος αι. π.Χ. (EAM A 2235, 2236, 13629, 22594, 26804, 27857)

Clay hot-water bottles from Tanagra, Athens, Chalkis and other provenances. Late 3rd – 1st c. BC (NAM A 2235, 2236, 13629, 22594, 26804, 27857)

Αγγεία θεραπευτικής χρήσης αναγνωρίστηκαν για πρώτη φορά στην Αρχαία Κύπρο. Στο περίφημο κατά την αρχαιότητα Ασκληπιείο της Πάφου βρέθηκαν πήλινες θερμοφόρες που είχαν κατασκευαστεί στο σχήμα μελών ανθρώπινου σώματος και προορίζονταν για την θεραπεία διαφορετικών παθήσεων. Παρόμοια αγγεία, που για πολλά χρόνια ερμηνεύονταν ως φλασκιά έχουν εντοπιστεί και στον ελλαδικό χώρο: στην Πύλο, τη Δήλο, την Θεσσαλία, την Αθήνα, την Αίγινα και την Αιτωλία.

Οι θερμοφόρες του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου έχουν διαφορετικό μέγεθος και τυπολογία (σφαιρικές, τριγωνικές, ημικυλινδρικές). Οι περισσότερες φέρουν ενεπιγράφα σφραγίσματα συχνά με το όνομα του κατασκευαστή τους. Τα σκεύη αυτά συνέβαλαν στην θεραπεία παθήσεων, όπως το κρυολόγημα, οι αρθρίτιδες, οι ρευματισμοί, οι κακώσεις μυών και τα άλγη της κοιλιακής χώρας. Ο πηλός ως κακός αγωγός διατηρούσε τη θερμότητα για μεγάλο διάστημα προκαλώντας την ανακούφιση των πόνων και την επιτάχυνση της κυκλοφορίας του αίματος. Εξάλλου χρήση ζεστών επιθεμάτων με τη μορφή καταπλάσμων και εμπλάστων είναι γνωστή στη ιπποκρατική ιατρική, η οποία επιδιόεται στην Τραυματολογία και στις παθήσεις των οστών, τομείς στους οποίους οι θερμοφόρες χρησιμοποιούνται έως σήμερα. Πήλινα αγγεία θεραπευτικής χρήσης κατασκευάζονταν από τον 3ο αι. π.Χ. και εξής, δηλαδή κατά την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή περίοδο, όπου εφαρμόζονταν νέες θεραπευτικές μέθοδοι και τεχνικές. Ωστόσο τα αγγεία αυτά δεν φαίνεται να ήταν πολύ διαδεδομένα, και ίσως να κατασκευάζονταν κατόπιν παραγγελίας, πιθανότατα από κάποιο ειδικό κοινό, όπως ιατρούς, αθλητές ή φαρμακοπώλες.

The use of ancient vases as therapeutic devices was first identified in ancient Cyprus. Clay hot-water bottles were found at the famous in antiquity Asklepieion of Paphos. They had been manufactured in the shape of parts of the human body and were meant for the therapy of various ailments. Similar vases, which for a number of years were interpreted as flasks, have been located in areas of metropolitan Greece: Pylos, Delos, Thessaly, Athens, Aegina and Aetolia.

The hot-water bottles of the National Archaeological Museum differ in size and typology (globular, triangular, semi-cylindrical). Most of them bear stamped inscriptions, often with the name of their manufacturer. These vessels contributed to the therapy of ailments, such as the common cold, arthritis, rheumatism, strained muscles and abdominal pain. Clay as a bad conductor kept heat for a long time relieving pain and increasing blood flow. Moreover, the use of heating pads in the form of poultices and pain relief patches is known in Hippocratic medicine, which focuses on Traumatology and bone diseases, domains in which hot-water bottles are still in use even today. Clay vases of therapeutic use were manufactured from the 3rd cent. B.C. onwards, namely in the Hellenistic and Roman period, when new healing methods and techniques were applied. However, these vases do not seem to be particularly widespread, and were possibly made on demand for specific clientele, such as physicians, athletes or pharmacists (drug-sellers).

